

عدم اولویت مراجعه به آثار اهل سنت در پرتو خدمات آیت‌الله معرفت

آیت‌الله معرفت با کمک اصحاب خود، گستره وسیعی از مطالعات قرآنی را گشود؛ به شکلی که امروزه در اکثر مراکز تحقیقاتی و دانشگاهی و حتی حوزوی ارجاع به آثار اهل سنت در اولویت نیست و ارجاعات به آثار محققانه اندیشمندی معتقد به اهل بیت(ع) است.

آیت‌الله معرفت با کمک اصحاب خود، گستره وسیعی از مطالعات قرآنی را گشود؛ به شکلی که امروزه در اکثر مراکز تحقیقاتی و دانشگاهی و حتی حوزوی ارجاع به آثار اهل سنت در اولویت نیست و ارجاعات به آثار محققانه اندیشمندی معتقد به اهل بیت(ع) است.

به گزارش خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا)، نشست «آسیب‌شناسی نظام پژوهش‌های قرآنی و ارائه راهکارها> یکشنبه، 22 مردادماه، با حضور حجت‌الاسلام و المسلمین سیدعلی عماد، معاون پژوهشی حوزه‌های علمیه سراسر کشور، حجت‌الاسلام و المسلمین سیدرضا مؤدب، معاون پژوهشی دانشگاه قم، محمدحسین فریدونی، عضو کمیسیون آموزش عالی و پژوهش‌های قرآنی کشور و رضا سلامت‌پناه، مدرس دانشگاه به عنوان دبیر علمی نشست، در بخش پژوهش و گفت‌وگوهای قرآنی بیستمین نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم برگزار شد.

بنا بر این گزارش، در ابتدای این جلسه سلامت‌پناه با اشاره به اینکه جلسات پیشین بخش پژوهش نمایشگاه قرآن به بررسی وضعیت پژوهش قرآنی اختصاص داشته است، گفت: می‌خواهیم در این جلسه از دیدگاه مدیریت پژوهشی و نوع نگاه مدیران به امر پژوهش و ارزیابی کارکرد پژوهش‌های قرآنی در حوزه و دانشگاه بپردازیم.

وی با بیان این که نظام آموزش عالی در کارکرد خود منجر به تربیت متخصصان علوم قرآنی می‌شود، عنوان کرد: جای این پرسش وجود دارد که کارکرد و محصول نظام پژوهش‌های قرآنی در حوزه و دانشگاه چیست؟ و آیا اصولاً در این حوزه، خروجی‌های شایسته شأن جمهوری اسلامی به نظام علمی کشور ارائه می‌شود؟

حجت‌الاسلام عماد با بیان این که پاسخ به این پرسش مبتنی بر چند پیش نیاز است، اظهار کرد: در واقع ابتدائاً باید با یک ارزیابی از وضعیت پژوهش‌های قرآنی، نظام پژوهش‌های قرآنی را به دست داد تا ببینیم نهاد علوم قرآنی و نهاد دانش‌های مرتبط با قرآن در جامعه علمی اعم از حوزه و دانشگاه در چه وضعیتی است و پس از آن با تعریف سطح و نظام انتظارات و تعیین فاصله وضعیت موجود دانش و بایسته‌های نهاد دانش، به ارزیابی درستی از وضعیت کنونی‌مان در تولید دانش دینی از منبع دانشی قرآن، دست یابیم.

وی با تأکید بر ضرورت واکاوی نهاد علم قرآنی با توجه به معنای اجتماعی نهاد علم در حوزه قرآن، بیان کرد: تحلیل و ارزیابی این نهاد بایستی با توجه به تمام داشته‌ها و اندوخته‌ها و با در نظر گرفتن مؤلفه‌هایی همچون دانشوران و پژوهشگران، دانشجویان و طلاب، نهادهای آموزشی و پژوهشی، فرایندها و نظام‌های مدیریتی، نقشه‌های راه حاکم بر تحولات آن علم، محصولات آن علم، جامعه برخوردار از خروجی‌های دانش و میزان اثرگذاری آن دانش، صورت گیرد.

حجت‌الاسلام عماد با اشاره به فعالیت‌های معاونت پژوهش حوزه‌های علمیه گفت: یکی از فعالیت‌های این معاونت که با کمک معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری علمی انجام شد، طرح ممیزی توسعه علوم بود که در این طرح، رشته‌های علوم قرآن و تفسیر به همت انجمن قرآن‌پژوهان حوزه این کار انجام شد.

معاون پژوهشی حوزه‌های علمیه سراسر کشور با اشاره به گام‌های بزرگ و سترگی که در پنج دهه اخیر در حوزه قرآن‌پژوهی صورت گرفته است، عنوان کرد: هم دانشگاهیان و هم حوزویان مشارکان اصلی این پژوهش‌ها بوده‌اند و در صورت در نظر نگرفتن این اقدامات، دچار حرکتی قهقراپی خواهیم شد، اما این بدین معنا نیست که ما در یک وضع مطلوب به سر می‌بریم.

وی افزود: در واقع ضمن این که ما فعالیت‌های انجام شده را مثبت ارزیابی می‌کنیم، اما فعالیت‌های انجام شده، ناظر به سه مؤلفه ظرفیت قرآن برای ارائه جهت‌گیری‌های دانشی در حوزه‌های مختلف دانش و ناظر به ظرفیت‌های حوزه‌های علمیه به لحاظ علمی پژوهشگران و همچنین ناظر به نیازهای جامعه علمی و نظام دانشی کشور به گزاره‌های برگرفته از قرآن، می‌توانست در شرایط فعلی در وضعیت بهتری به سر برد.

در ادامه این جلسه حجت‌الاسلام مؤدب پاسخ به پرسش از کارکردها و خروجی پژوهش‌های قرآنی را منوط به ارزیابی درست وضعیت

پژوهش قرآنی در کشور دانست و گفت: خوشبختانه بعد از انقلاب پژوهش‌های قرآنی از جایگاه و منزلت مناسبی برخوردار شده است، اما اگر چه این وضعیت، وضعیت خوبی است، ایدئال و مطلوب نیست که با توجه به مؤلفه‌های ممیزی می‌توان به ارزیابی درستی از این وضعیت و جایگاه مورد انتظار دست یافت.

وی با اشاره به عمده‌ترین خروجی‌های پژوهشی در حوزه مطالعات قرآنی، عنوان کرد: مجلات قرآنی، آثار قرآنی، تفاسیر، ترجمه‌ها، پایان‌نامه‌های قرآنی، انجمن‌های علمی، گروه‌های قرآن‌پژوهی و گروه‌های مطالعات میان‌رشته‌ای در حوزه مباحث قرآنی از جمله مهم‌ترین شاخصه‌هایی هستند که همگی روندی رو به رشد را در حوزه پژوهش‌های قرآنی نشان می‌دهند.

وی با اشاره به فراوانی تعداد آثار قرآنی و با بیان این که قبل از انقلاب مطالعات قرآنی در حوزه شیعه بسیار اندک بود، خاطرنشان کرد: باید در اینجا از خدمت بزرگ آیت‌الله معرفت یاد کرد که با کمک اصحاب خود، گستره وسیعی از مطالعات قرآنی را گشود؛ به شکلی که امروزه در اکثر مراکز تحقیقاتی و دانشگاهی و حتی حوزوی ارجاع به آثار اهل سنت در اولویت نیست و ارجاعات به آثار محققانه اندیشمندی معتقد به اهل بیت(ع) است که در عین حال زمینه‌ای برای پژوهش‌های گسترده شده است.

فریدونی نیز با بیان این که نظام پژوهش قرآنی، هنوز در کشور به عنوان یک نظام شکل نگرفته است، اظهار کرد: اگر نظام را مجموعه‌ای از عوامل انسانی و مادی به عنوان اجزایی که در مسیر اهداف مشخص، به گونه‌ای هماهنگ و منسجم عمل می‌کنند، تعریف کنیم، باید گفت هنوز چنین نظامی در کشور شکل نگرفته است.

وی از نهاد حوزه علمیه، گروه‌های علوم قرآنی در دانشگاه‌ها و پژوهشکده‌های قرآنی، نهادها، نشریات و مجموعه‌های قرآنی و اشخاص حقیقی که به عنوان ارکان اصلی تولید علم مشغول به فعالیتند به عنوان زیرنظام‌های نظام پژوهش قرآنی یاد کرد و گفت: این ارکان، خرده نظام‌ها یا زیرنظام‌های پژوهش‌های قرآنی کشور را تشکیل می‌دهند که با رشد و توسعه این نظام‌ها و در آمدن در قالب یک مجموعه منسجم و با فعالیت هماهنگ برای تولید علم قرآنی می‌توانند در سطح کلان به توسعه اثرگذار پژوهش قرآنی منجر شوند.

فریدونی افزود: در کمیسیون توسعه پژوهش و آموزش عالی قرآنی کشور ساختاری پیش‌بینی شده است که امید می‌رفت با تشکیل منسجم این مجموعه، قدم‌های اول برای ارتباط و معارفه مجموعه‌های زیرنظام پژوهش قرآنی کشور برداشته شود و زمینه‌های حمایت و پشتیبانی جدی جمهوری اسلامی از نهادها و پژوهشگران قرآنی فراهم شود، اما متأسفانه این مجموعه چندان موفق نبوده است و امیدواریم که این کمیسیون در ادامه فعالیت خود با مسئولیت وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و با حضور نهادهای حوزوی و دانشگاهی و پیدا کردن جایگاه خود، بتواند امیدهای موجود را هر چه زودتر به ثمر برساند.